

Bryssel den 18.12.2017
COM(2017) 776 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Europeiska unionens solidaritetsfond – Årsrapport 2016

INNEHÅLL

1.	Inledning	2
2.	Ansökningar som inkommit 2016	2
3.	Finansiering.....	7
4.	Avslutade ärenden.....	7
5.	Slutsatser	9

1. INLEDNING

Enligt artikel 12 i rådets förordning (EG) nr 2012/2002 av den 11 november 2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond (nedan kallad *förordningen*) ska en rapport om fondens verksamhet under det föregående året läggas fram för Europaparlamentet och rådet. I den här rapporten beskrivs verksamheten för Europeiska unionens solidaritetsfond (nedan kallad *solidaritetsfonden*) under 2016. Rapporten sammanfattar de mottagna ansökningarna och de ärenden som avslutades 2016. De ansökningar som lämnats in till kommissionen 2016 bedömdes enligt kriterierna i förordningen sedan dess ändring 2014¹.

År 2016 mottog kommissionen sex ansökningar om finansiellt bidrag från solidaritetsfonden, nämligen från Grekland (jordbävning på Lefkada), Förenade kungariket (översvämningar), Tyskland (översvämningar i Niederbayern), Cypern (torka och bränder), Portugal (bränder på Madeira) och Italien (jordskalv). Serien av jordskalv i de italienska Apenninerna mellan augusti 2016 och januari 2017 utgör den största naturkatastrofen för solidaritetsfonden.

Fyra länder begärde förskottsutbetalningar, vilket infördes i samband med översynen av förordningen 2014. I de här fallen betalade kommissionen ut ett förskott på sammanlagt 31,3 miljoner euro inom några veckor efter att den hade mottagit ansökningarna.

År 2016 togs 33,1 miljoner euro i anspråk från solidaritetsfonden av två ansökningar, nämligen för jordbävningen i Grekland och översvämningarna i Tyskland. Beslut om de fyra övriga ansökningarna som lämnades in under 2016 fattades i början av 2017.

Kommissionen avslutade fyra bidrag från solidaritetsfonden år 2016. Mer ingående information finns i avsnitt 4.

I bilaga I redovisas solidaritetsfondens tröskelvärden 2016 för ”större katastrofer”. Bilaga II innehåller en översikt över ansökningar som inkommit 2016, inklusive relevant finansiell information.

2. ANSÖKNINGAR SOM INKOMMIT 2016

Kommissionen mottog sex ansökningar om finansiellt bidrag från solidaritetsfonden år 2016. De skickades in inom den lagstadgade tidsfristen ”senast tolv veckor efter den dag då den första skadan [...] uppkom” (artikel 4.1 i förordningen). Fyra av ansökningarna gällde regionala katastrofer och två rörde en större katastrof.

GREKLAND – Jordbävning på Lefkada 2015

En rad jordbävningar med en magnitud på 6,1 på Richterskalan drabbade Lefkada på morgonen den 17 november 2015. Skador noterades också i de norra delarna av Ithaki och Kefalonia och flera efterskalv följde. Den drabbade befolkningen fick hjälp med tillfälliga boenden och mat. Jordbävningen skadade 120 bostäder, av vilka 20 ansågs otjänliga som bostad. Skador rapporterades på provinsial och kommunal infrastruktur, privata och offentliga byggnader (t.ex. lokala sjukhus, hamnar) och på

¹ Rådets förordning (EG) nr 2012/2002 av den 11 november 2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond (EGT L 311, 14.11.2002, s. 3), ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 661/2014 av den 15 maj 2014 (EUT L 189, 27.6.2014, s. 143).

kulturplatser (framför allt kyrkor). Några av de viktigaste turiststränderna på öns västra del begravdes och förstördes av jordskred.

Grekland ansökte om ett finansiellt bidrag från solidaritetsfonden den 5 februari 2016. Uppdaterad information lämnades in den 9 mars 2016 efter en förfrågan från kommissionen.

De grekiska myndigheterna uppskattade först det totala värdet av de direkta skadorna till 65,919 miljoner euro. I mars 2016 uppdaterade de grekiska myndigheterna det totala värdet av de direkta skadorna till 66,073 miljoner euro. Skadorna utgjorde 2,1 % av den regionala bruttonationalprodukten (BNP) i den berörda Nuts 2-regionen Ionia Nisia (EL62)² och betraktades därför som en regional katastrof. Tröskelvärdet för bistånd ur solidaritetsfonden för denna region uppgår till 1,5 % av regionens BNP.

Den 8 april 2016 betalade kommissionen ut ett förskott till Grekland på 164 798 euro vilket motsvarar 10 % av det förväntade finansiella bidraget från solidaritetsfonden.

Kommissionen bedömde begäran och föreslog den 21 juni 2016 för Europaparlamentet och rådet att utnyttja 1 651 834 euro från solidaritetsfonden. Det resterande finansiella bidraget från solidaritetsfonden betalades ut till Grekland den 15 november 2016 efter att motsvarande ändringsbudget hade godkänts av Europaparlamentet och rådet.

FÖRENADE KUNGARIKET – Översvämningar 2015

Den 5 december 2015 drabbades Förenade kungariket av omfattande översvämningar i 11 regioner³. Översvämningkatastrofen drabbade mer än 16 000 hushåll och 4 985 företag, och omkring 3 600 hushåll tvingades att evakueras till alternativa boenden. Under räddningsarbetet sattes 1 700 militärer in, varav ungefär 700 var på plats samtidigt. Katastrofen fick stor inverkan på turismsektorn (t.ex. hotellavbokningar, färre turister) där 35 % av turismen är belägen i områden som drabbats av översvämningarna i norra England. Bondgårdarna drabbades också av produktionsförluster.

Förenade kungariket lämnade in en ansökan om ett finansiellt bidrag från solidaritetsfonden den 26 februari 2016 med det sammanlagda värdet av de direkta skadorna uppskattade till 2 300 miljoner euro. De brittiska myndigheterna påpekade i ansökan att skadebedömningen fortfarande pågick och att det rapporterade beloppet var preliminärt. Den slutliga ansökan med den uppdaterade siffran 2 412,042 miljoner euro lämnades in den 22 september 2016. Katastrofen betraktades som en regional katastrof eftersom den totala direkta skadan motsvarade 5,77 % av de 11 berörda Nuts 2-regionernas⁴ genomsnittliga viktade BNP, vilket tydligt överskred tröskelvärdet på 1,5 % av viktad genomsnittlig regional BNP enligt förordningen.

Förenade kungariket begärde inte någon förskottsutbetalning.

² EL62 = regionens BNP är 3 137 miljoner euro baserat på 2014 års uppgifter.

³ 11 drabbade regioner = UKC2-Northumberland, UKD1-Cumbria, UKD3-Great Manchester, UKD4-Lancashire, UKE2-North Yorkshire, UKE4-West Yorkshire, UKL1-West Wales och the Valleys, UKM2-Eastern Scotland, UKM3-South Western Scotland, UKM5-North Eastern Scotland and UKN0-Northern Ireland.

⁴ Viktade regional BNP på 41 784 miljoner euro baserat på 2014 års uppgifter.

Kommissionen bedömde begäran och föreslog den 13 januari 2017 för Europaparlamentet och rådet att utnyttja 60 301 050 euro från solidaritetsfonden. Den information som krävdes för att betala ut det finansiella bidraget lämnades in av Förenade kungariket den 5 maj 2017. Utbetalningen till Förenade kungariket gjordes den 17 juli 2017 efter att motsvarande ändringsbudget hade godkänts av Europaparlamentet och rådet.

TYSKLAND – Översvämningar i Niederbayern 2016

Mellan maj och juni 2016 upplevde Tyskland ovanligt kraftiga regn som fick floder att bryta genom sina bankar och översvämmande flera byar, särskilt i regionen Niederbayern (Bayern). Distriktet Rottal Inn i Niederbayern drabbades hårdast. Staden Simback am Inn förstördes nästan helt den 1 juni. Bara i distriktet Rottal-Inn översvämmandes ett område på cirka 430 km² med ungefär 5 000 bostadshus. Totalt drabbades mer än 47 000 människor i Niederbayern och sju personer omkom. Katastrofen orsakade skador på offentlig infrastruktur, bostäder och företag.

Tyskland ansökte om ett finansiellt bidrag från solidaritetsfonden den 19 augusti 2016. Ansökan begränsades till en enda Nuts 2-region, nämligen Niederbayern (DE22). Det uppskattade totala värdet av de direkta skadorna var 1 259,005 miljoner euro. Detta motsvarade 3,03 % av regionens BNP⁵ och överskred det regionala tröskelvärde på 1,5 % enligt förordningen.

Tyskland begärde inte någon förskottsutbetalning.

Kommissionen bedömde begäran och föreslog den 14 oktober 2016 för Europaparlamentet och rådet att utnyttja 31 475 125 euro från solidaritetsfonden. Efter att motsvarande ändringsbudget hade godkänts av Europaparlamentet och rådet betalades det finansiella bidraget från fonden ut till Tyskland den 29 mars 2017.

CYPERN – Torka och bränder 2016

Under perioden oktober 2015 till juni 2016 upplevde Cypern mycket låg nederbörd och upprepade värmeböljor. Den efterföljande torkan orsakade missväxt, skogs- och växtlighetsbränder samt vattenbrist. Vattenbristen hade allvarlig inverkan på jordbruket, hushållen och miljön. Stora delar av områdena Nicosia, Larnaka och Famagusta drabbades av totala skador på regnbevattnad odlingsmark (till exempel korn, vete och andra icke-bevattnade fodergrödor). Vattentillflödet till vattenreservoarer minskade kraftigt, särskilt till dammen Kouris, som utgör den främsta källan till vattenreningsverk och bevattning. I mitten av juni utlöste värmeböljan över Cypern två stora skogsbränder. I den första branden vid Argaka brann ett område på 763 hektar av den statliga skogen Pafos upp. I den andra branden vid Solea brann ett område på 1 897 hektar av den statliga skogen Adelfoi upp.

Cypern ansökte om ett bidrag från solidaritetsfonden den 5 september 2016. Cypern uppskattade den totala direkta skadan av torkan och skogsbränderna till 180,803 miljoner euro. Denna summa överskred det tröskelvärde på 101 412 miljoner euro som var tillämpligt på Cypern 2016 för bistånd ur solidaritetsfonden för större katastrofer (dvs. 0,6 % av BNI baserat på 2014 års uppgifter).

⁵

DE22 = regionens BNP är 41 522 miljoner euro baserat på 2014 års uppgifter.

Den 5 december 2016 betalade kommissionen ut ett förskott till Cypern på 729 876 euro, vilket motsvarar 10 % av det förväntade finansiella bidraget från solidaritetsfonden.

Kommissionen bedömde begäran och föreslog den 24 januari 2017 för Europaparlamentet och rådet att utnyttja 7 298 760 euro från solidaritetsfonden. Det finansiella bidraget från solidaritetsfonden betalades ut till Cypern den 16 maj 2017 efter att motsvarande ändringsbudget hade godkänts av Europaparlamentet och rådet.

PORTUGAL – Bränder på Madeira 2016

Höga temperaturer, extremt starka vindar och mycket låg nederbörd drabbade Madeira mellan den 8 och 13 augusti 2016 och orsakade stora skogsbränder med särskilt allvarliga effekter för huvudstaden Funchal och kommunen Calheta. Bränderna hade också en stark inverkan på befolkningens dagliga liv och egendom, och tre personer som omkom. Området som brann omfattade 6 000 hektar varav 560 hektar var skyddade områden i Natura 2000-nätverket. Historisk egendom och hundratals bostadshus skadades eller förstördes. Utöver detta drabbades också grundläggande infrastruktur, företag och jordbrukssektorn.

Portugal ansökte om ett bidrag från solidaritetsfonden den 21 september 2016 och skickade in ytterligare information för att komplettera sin ansökan den 26 oktober 2016.

De portugisiska myndigheterna presenterade sin ansökan som en regional katastrof med den totala direkta skadan av katastrofen beräknad till 157 miljoner euro. För de yttersta randområdena – vilka inbegriper Madeira – är tröskelvärdet för regionala katastrofer 1 % av regionens BNP. Den rapporterade direkta skadan utgjorde 3,84 % av Madeiras BNP⁶ och betraktades därför som en regional katastrof.

Den 23 november 2016 betalade kommissionen ut ett förskott till Portugal på 392 500 euro, vilket motsvarar 10 % av det förväntade finansiella bidraget från solidaritetsfonden.

Kommissionen bedömde begäran och föreslog den 24 januari 2017 för Europaparlamentet och rådet att utnyttja 3 925 000 euro från solidaritetsfonden. Det finansiella bidraget från solidaritetsfonden betalades ut till Portugal den 16 maj 2017 efter att motsvarande ändringsbudget hade godkänts av Europaparlamentet och rådet.

ITALIEN – Serie jordskalv 2016 och 2017

Den 24 augusti 2016 drabbades Italien av ett jordskalv med en magnitud på 6 på Richterskalan. Detta påverkade stora områden av Apenninerna i centrala Italien, i regionerna Abruzzo, Lazio, Marche och Umbrien, och en rad efterskalv följde. I slutet av oktober 2016 drabbades samma region av två ytterligare allvarliga jordskalv. Det första ägde rum den 26 oktober med en magnitud på 5,9 på Richterskalan och det andra ägde rum den 30 oktober 2016 med en magnitud på 6,5. Dessa jordskalv förvärrade situationen och ledde till ytterligare omfattande skador i de drabbade områdena. Den 18 januari 2017 inträffade fyra nya jordskalv i de södra delarna av området där infrastruktur och bostäder som redan var skadade sedan tidigare kollapsade på grund av kombinationen av kraftiga snöfall och nya skalv. De

⁶ PT30 = regionens BNP är 4 085 miljoner euro baserat på 2014 års uppgifter.

svåra och utbredda skadorna drabbade privata och offentliga byggnader, infrastruktur, företag, jordbruk samt betydelsefulla kulturarv och visade sig vara den allvarligaste katastrofen som solidaritetsfonden har behövts utnyttjas för.

Italien ansökte först om ett finansiellt bidrag från solidaritetsfonden den 16 november 2016. På grundval av detta beviljade kommissionen en förskottsbetalning av det förväntade bidraget från solidaritetsfonden på 30 miljoner euro, som betalades ut den 9 december 2016.

För att beakta de efterföljande jordskalven lämnade Italien in en uppdaterad ansökan den 15 februari 2017 med en reviderad uppskattning som omfattade alla skador som orsakats av jordskalven mellan den 24 augusti 2016 och 18 januari 2017. Ytterligare upplysningar lämnades den 25 maj 2017.

När den här rapporten skrevs pågick fortfarande behandlingen av ansökan, som kommer att redovisas i årsrapporten om solidaritetsfonden för 2017.

3. FINANSIERING

Europaparlamentet och rådet godkände två finansiella bidrag från solidaritetsfonden år 2016.

- (1) **Grekland, jordbävning på Lefkada 2015:** Europaparlamentet och rådet godkände utnyttjande av solidaritetsfonden den 11 oktober 2016. Det sammanlagda bidraget på 1 651 834 euro kan täckas av anslaget på 50 miljoner euro i budgeten för 2016 för förskottsbetalningar. Utbetalningen till Grekland verkställdes i november 2016.
- (2) **Tyskland, översvämningar i Niederbayern 2016:** Europaparlamentet och rådet godkände ett finansiellt bidrag från solidaritetsfonden på 31 475 125 euro den 19 oktober 2016⁷. Eftersom utbetalningen inte kunde göras år 2016 fick budgetanslagen föras över till 2017. Utbetalningen till Tyskland verkställdes i mars 2017.

År 2016 begärde fyra länder (Grekland, Cypern, Portugal och Italien) förskottsutbetalningar. Det sammanlagda begärda beloppet på 31 287 miljoner euro godkändes av kommissionen. Detta togs från de 50 miljoner euro som avsatts i reserv för förskottsbetalningar i 2016 års budget. Grekland mottog förskottet i april 2016, Portugal i november och Cypern och Italien i december 2016.

Mottagarstat	Katastrof	Kategori	Förfarande	Belopp (EUR)
Grekland	Jordbävning på Lefkada 2015	regional katastrof	Beslut om utnyttjande	1 651 834
Tyskland	Översvämningar i Niederbayern 2016	regional katastrof	Ändringsbudget	31 475 125
TOTALSUMMA				33 126 959

4. AVSLUTADE ÄRENDE

Kommissionen avslutade fyra solidaritetsfondsärenden under 2016. Alla hade genomförts i enlighet med förordningen innan den ändrades 2014. Enligt då gällande regler i artikel 8.2 i förordningen ska mottagarstaten, inom 18 månader från dagen för utbetalning av det finansiella bidraget, överlämna en rapport över det finansiella genomförandet (nedan kallad *genomföranderapport*) med en motivering av utgifterna (nedan kallad *giltighetsförklaring*).

- (1) **Skogsbränder i Spanien 2003:** det finansiella bidraget från solidaritetsfonden uppgick till 1 331 miljoner euro. Spanien lämnade in genomföranderapporten och giltighetsförklaringen i mars 2006. Kommissionen begärde kompletterande upplysningar från Spanien för att slutföra sin bedömning. De spanska myndigheterna rapporterade att en summa på 778 258,73 euro ska lämnas tillbaka. Beloppet återgick till kommissionen och ärendet avslutades i juni 2016.

⁷ Ändringsbudget (ÄB) nr 6 för 2016 gäller utnyttjande av solidaritetsfonden till ett belopp på 31 475 125 euro i åtagande- och betalningsbemyndiganden. Utnyttjandet av fonden avser översvämningarna i Tyskland.

- (2) **Spanien, jordbävning i Lorca 2011:** det finansiella bidraget från solidaritetsfonden uppgick till 21 071 miljoner euro. Spanien begärde en förlängd tidsfrist för att lämna in genomföranderapporten och giltighetsförklaringen. Kommissionen mottog genomföranderapporten och styrkande handlingar i juli 2014. Utifrån den information som tillhandahölls i giltighetsförklaringen var de utgifter som var bidragsberättigande enligt solidaritetsfonden 346 473,17 euro för lite för det finansiella bidrag som betalats ut. Beloppet återgick till kommissionen i juni 2016.
- (3) **Kroatien, översvämningar 2012:** det finansiella bidraget från solidaritetsfonden uppgick till 286 587 euro. Genomföranderapporten och giltighetsförklaringen lämnades in i juni 2015. På begäran av kommissionen lämnade Kroatien in ytterligare upplysningar varefter ärendet avslutades i juli 2016.
- (4) **Österrike, översvämningar 2013:** det finansiella bidraget från solidaritetsfonden uppgick till 21 662 miljoner euro. I augusti 2015 lade Österrike fram genomföranderapporten och giltighetsförklaringen. Det bedömdes att rapporten var fullständig och uppfyllde kraven i förordningen, och kommissionen kunde avsluta ärendet i augusti 2016.

Under 2016 mottog kommissionen också tre genomföranderapporter och giltighetsförklaringar från Rumänien för torkan och bränderna 2012, från Tyskland med anledning av översvämningarna 2013 och från Tjeckien med anledning av översvämningarna 2013. Dessa ärenden håller på att avslutas.

5. SLUTSATSER

Antalet nya ansökningar till solidaritetsfonden som lämnats till kommissionen under 2016 var begränsat, och två av ansökningarna gällde katastrofer som inträffat redan i november och december 2015 (jordbävning på Lefkada och översvämningar i Förenade kungariket). Detta tycks bekräfta att den översyn och det klagörande av kriterierna för regionala katastrofer i förordningen genom ändringarna som gjordes 2014 har det förväntade resultatet, särskilt att icke bidragsberättigande ansökningar inte längre lämnas in.

I augusti och oktober drabbades Italien återigen av förödande jordskalv som – tillsammans med ytterligare ett kraftigt skalv i januari 2017 – visade sig vara den i särklass största katastrof som solidaritetsfonden har behövt bevilja stöd till sedan den inrättades 2002. Med en summa på 22 miljarder euro var beloppet för skadorna nästan dubbelt så stort som i det nästa största ärendet, jordbävningen i Emilia Romagna 2012. Dessa händelser bekräftar det mönster som har identifierats tidigare: medan översvämningar överlägset står för det största antalet katastrofer som leder till ansökningar om bidrag från solidaritetsfonden (ungefär två tredjedelar av alla ärenden) är jordbävningar bland de mest ovanliga men också de mest skadliga och kostsamma. Dessutom de mänskliga förlusterna i form av antalet människor som omkommit, skadats eller tvingats lämna sina hem under en lång tid.

Det låga antalet ansökningar under 2016 och det faktum att Italiens ansökan efter jordskalvet slutfördes först under 2017 var ett lyckosamt sammanträffande i budgethänseende. De utnyttjande av medel från solidaritetsfonden som gjordes 2016 betalades från den outnyttjade delen från det årliga anslaget 2015 som förts över till 2016. Hela anslaget för 2016 förblev därmed orört och fördes över till 2017, vilket gjorde att det gick att betala ut det största beloppet någonsin från solidaritetsfonden till Italien 2017. Detta scenario visar att möjligheten att föra över ett år av outnyttjade belopp från föregående år är till stor hjälp för att hålla solidaritetsfonden aktiv i budgettermer, även om dess årliga anslag i den fleråriga budgetramen för perioden 2014–2020 har minskats från 1 miljard euro i löpande priser till 500 miljoner euro i 2011 års priser. Det kommer att vara viktigt att denna flexibilitet upprätthålls efter 2020. Dock visar händelserna under 2016 också att det ekonomiska underlaget för solidaritetsfonden är tämligen litet och lätt kan leda till svårigheter om ett antal allvarliga katastrofer inträffar under en relativt kort tid, framför allt när det inte varit möjligt att föra över några betydande summor från det föregående året. I sådana fall kan det vara svårt att upprätthålla fastställda stödbelopp som skulle undergräva principen om likabehandling.

Möjligheten att göra förskottsutbetalningar, som infördes i förordningen vid 2014 års översyn, har visat sig vara mycket användbar. Även om inte alla de ansökande länderna begärde en förskottsutbetalning kunde kommissionen i alla utom ett fall betala ut det begärda förskottet inom en månad efter det att en fullständig ansökan lämnats in. Det är värt att reflektera över om en ökning av förskottsutbetalningarna från nuvarande 10 % av det förväntade bidraget från solidaritetsfonden (högst 30 miljoner euro) kan vara en hållbar lösning för att förbättra solidaritetsfondens reaktionsförmåga, då det för närvarande fortfarande tar många månader att utnyttja fonden fullt ut genom ett budgetförfarande i varje enskilt fall.